

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ
ISO 9001: 2008

Nové trendy v pojetí garance biopotravin

Ing. Jiří Urban

www.ukzuz.cz

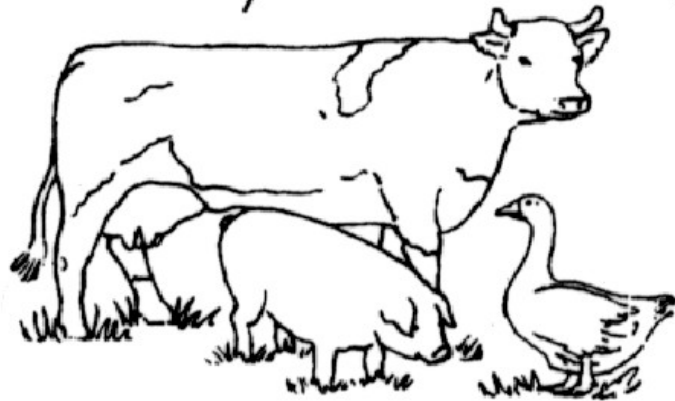
Obsah prezentace

- Historie a východiska
- Hlavní cíle a zásady ekologického zemědělství
- Předpisy a pohled zemědělce
- Pohled a požadavky spotřebitele
- Obchodníci, supermarkety a spotřebitelské testy jako garanti „čistoty“ bioprodukce?
- Jsou testy na reziduální látky jsou nevyhnutelné?
- Závěr

ZDRAVÍ LIDÉ

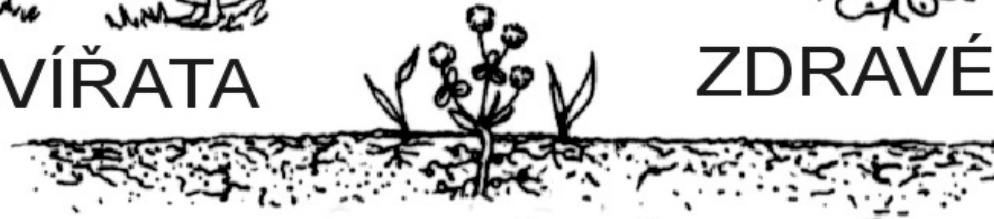
ZDRAVÉ
POTRAVINY

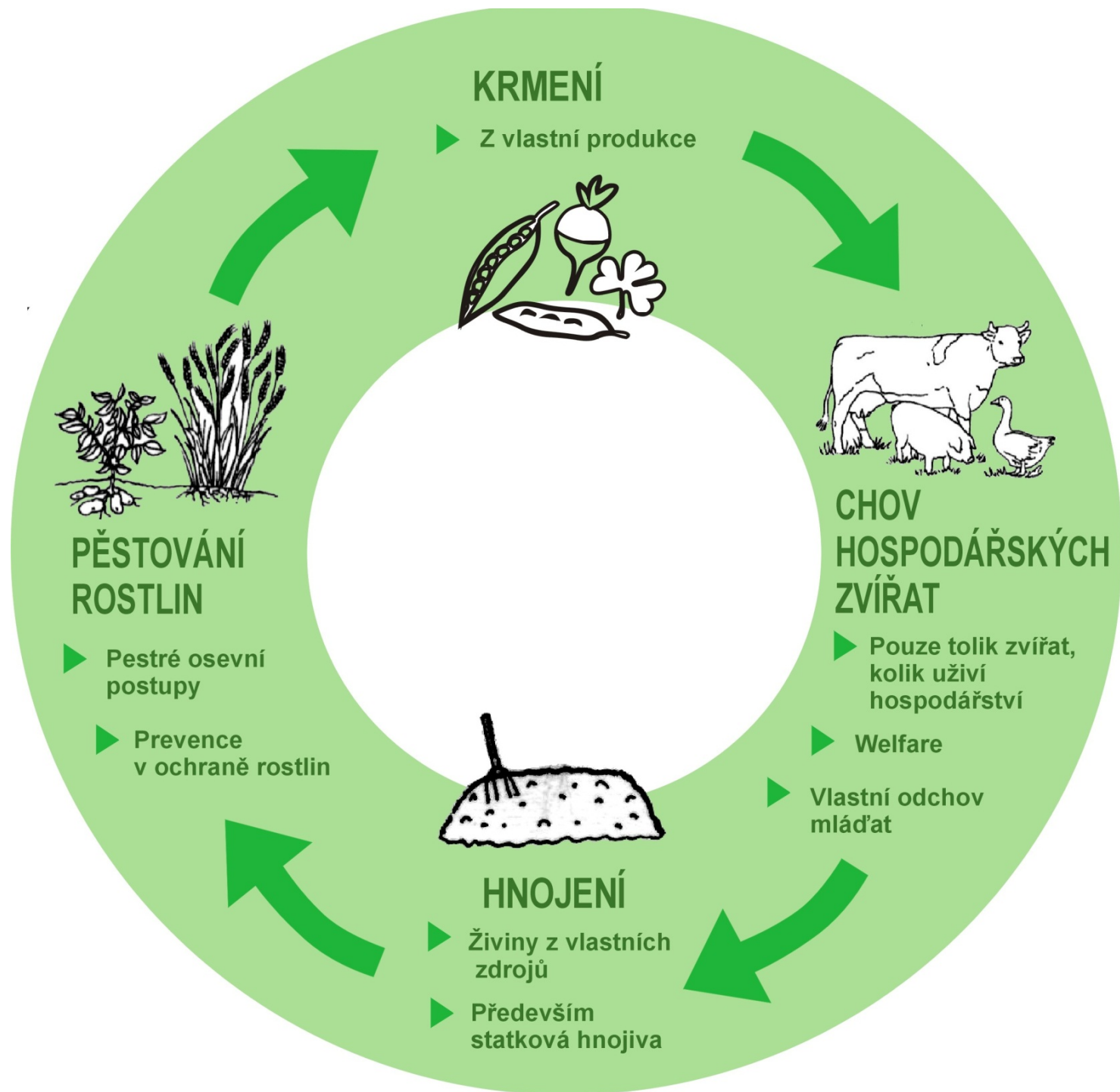
ZDRAVÁ ZVÍŘATA

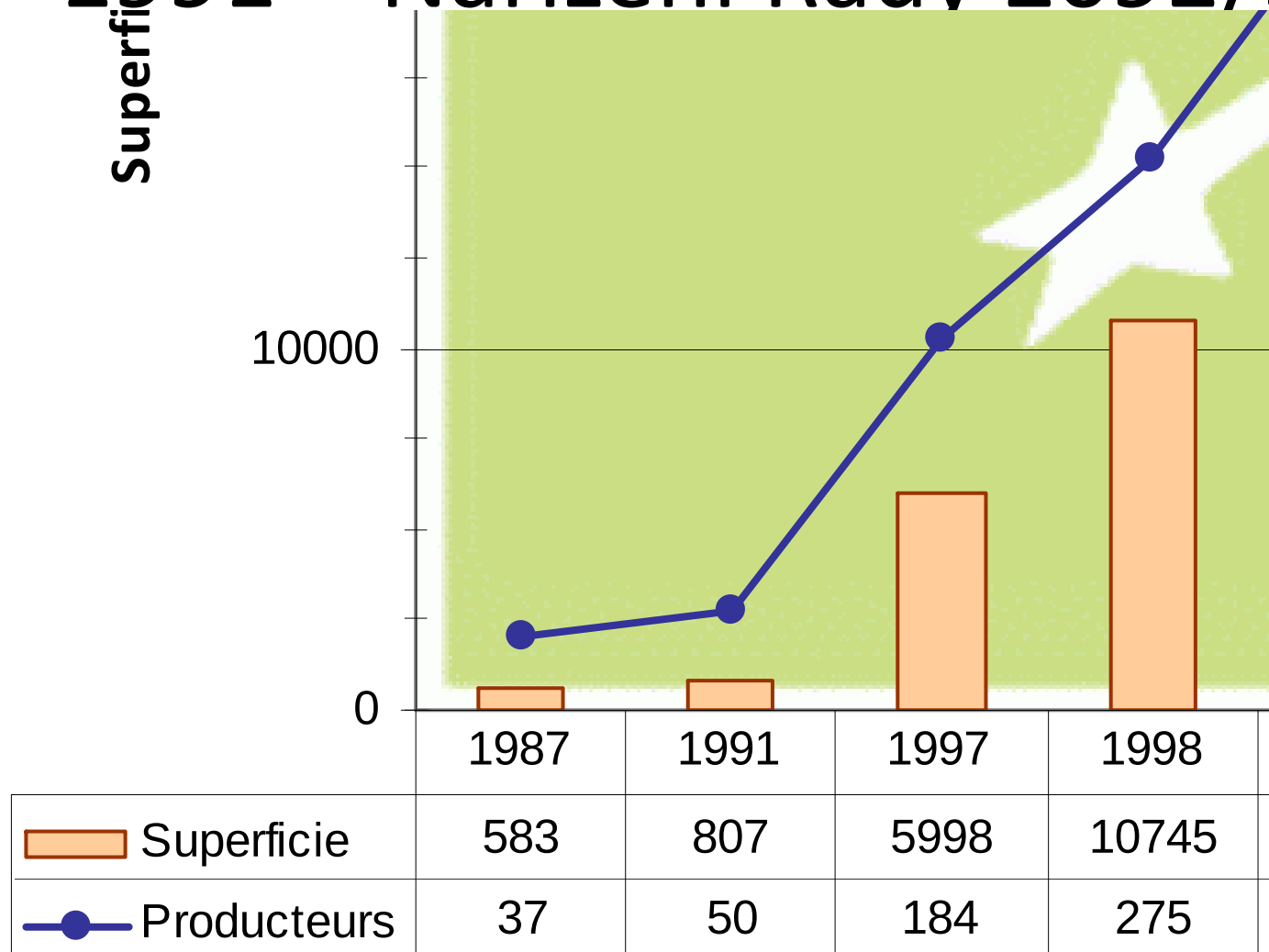
ZDRAVÉ ROSTLINY

ZDRAVÁ PŮDA

1991 – Nařízení Rady 2092/92

Definice ekologického zemědělství.

„Ekologickým zemědělstvím se rozumí zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky. Stanovuje omezení či zákazy používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamořují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat.“

Jde o garanci procesu, ne o „čisté“ potraviny

Úrodnost půdy a výživa rostlin, hnojiva

Metody ochrany kvality půdy

- Zavedení pestrého osevního postupu za účelem narušení životního cyklu plevelů a škůdců, což poskytuje dostatečný čas potřebný pro zotavení půdy a doplňuje potřebné živiny.
- Luštěniny – motýlokvěté rostliny, jako například jetel, vážou atmosférický dusík do půdy.

Jetel inkarnát na ekofarmě

Metody ochrany kvality půdy

- Používání organických statkových hnojiv pro zlepšení struktury půdy a jako prevence před půdní erozí.
- Nepoužívání umělých hnojiv a pesticidů s cílem zabránit dlouhodobým změnám v chemickém složení a struktuře půdy, která je potom bez dalšího používání těchto látek méně úrodná.

Metody udržení kvality půdy v EZ

- Dostatečné plochy pastvin (různé režimy údržby).
- Vysévání plodin zeleného hnojení k ochraně půdy po sklizni před půdní erozí a vyplavováním živin.

Metody udržení kvality půdy v EZ

- Výsadba křovinných pásů a zakládání travních pásů jako prevence před půdní erozí a ztrátou živin.

EZ a GMO

Ochrana rostlin

PESTICIDY V ZEMĚDĚLSTVÍ

VÝHODY

zvyšování výnosů
výnosová jistota
usnadnění práce

NEVÝHODY

rezidua v potravinách
vznik rezistentních druhů a populací
nestabilita ekosystémů
znečištění životního prostředí
špatné hospodaření s energiemi
závislost zemědělců

Zdroj: FIBL, 2000

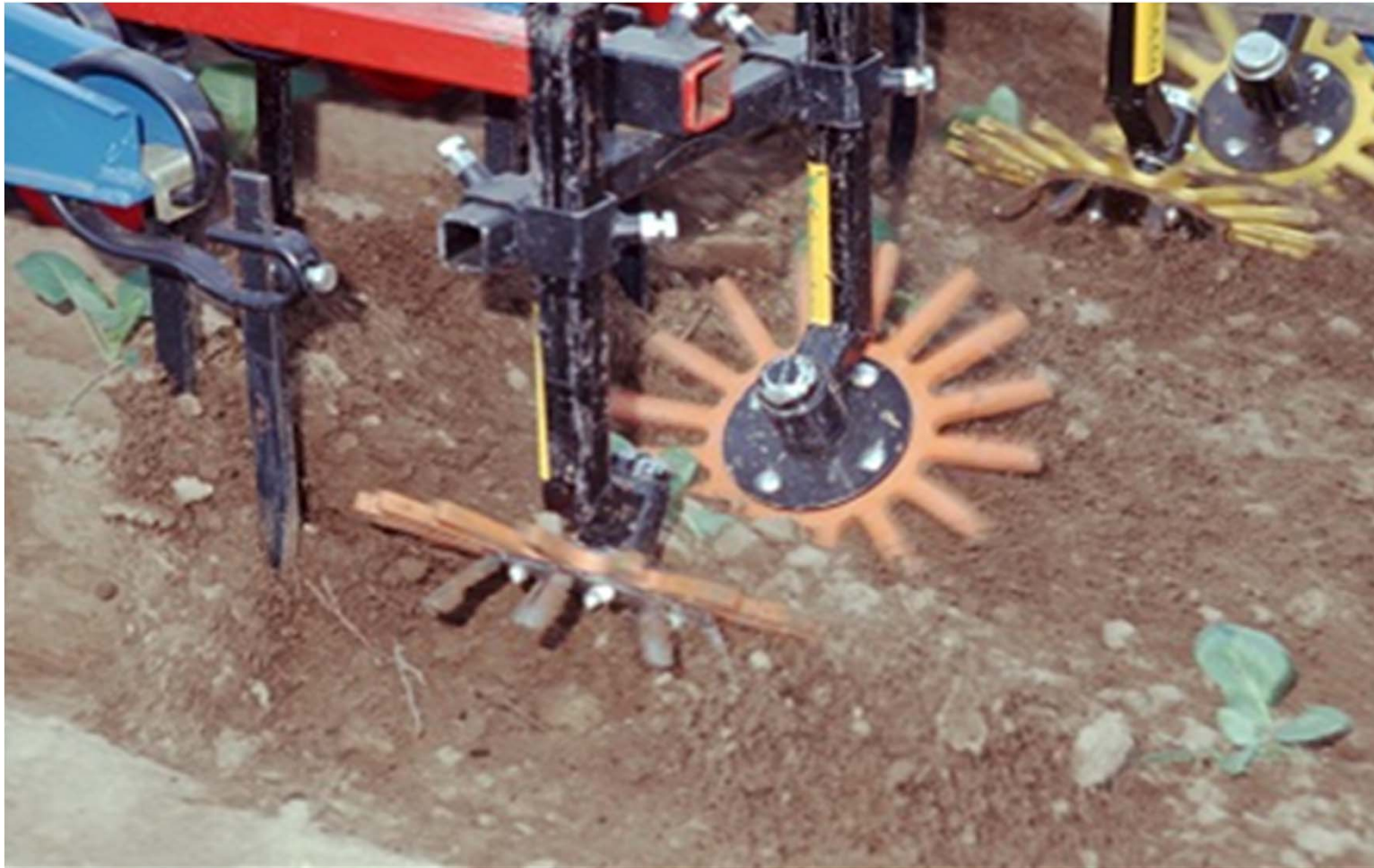
Regulace plevelů

Plevele v EZ - prutové brány

Prstová plečka – odplevelování v ekologickém zelinářství

EZ a ochrana ŽP

Zvláštní předpisy – např. sběry z volné přírody

Zásady chovu hospodářských zvířat

Chov

- Upřednostňují se původní odolná plemena.
- Je doporučen uzavřený obrot stáda na ekofarmě, nákup zvířat je možný zejména z ekologického zemědělství.
- Upřednostňuje se přirozená plemenitba a prevence a odolnost před léčením. Úpravy těl zvířat jsou velmi omezeny.
- Léčení nemocných zvířat běžnými léky je možné (zdvojnásobuje se ale ochranná lhůta).
- Krmení jen ekologické (z EZ)

Travní porosty s vazbou na dobytek

- Ochrana proti erozi, ochrana vod.
- Mimoprodukční funkce.
- Výhody ekologických chovů přežvýkavců v podhorských oblastech (LFA).

Výroba biopotravin

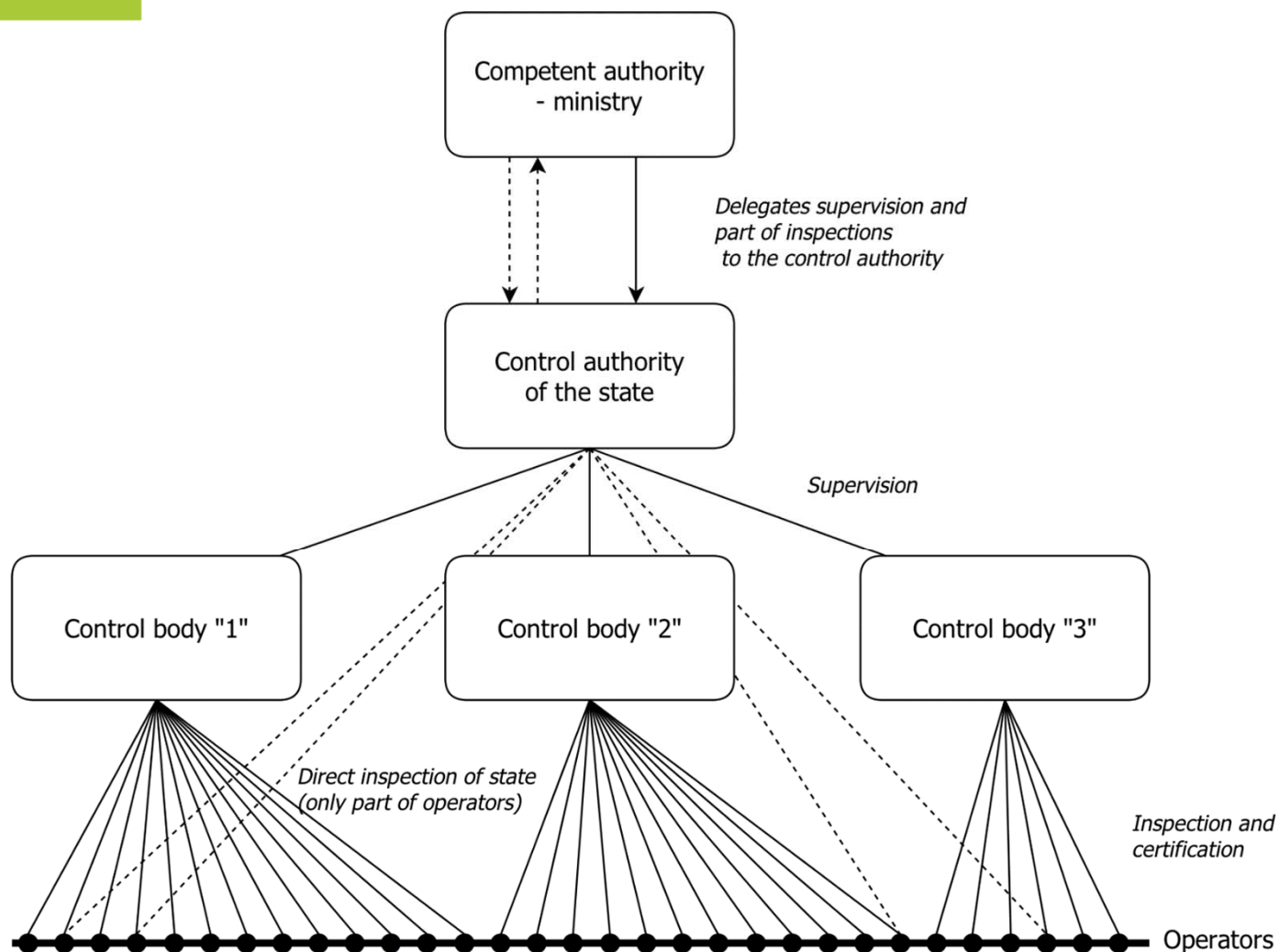
- Doložený „bio“ původ suroviny
- Zábrana smíchání
- Zásadní omezení konzervantů a ostatních přídatných látek
- Každoroční kontrola EZ
- Podléhají SZPI

EU ORGANIC CONTROL SYSTEM type "C"

Combination of type "A" and type "B"

Pohled spotřebitele

- Mění se motivy nákupu biopotravin
- Rostou obraty a prodeje
- Nástup řetězců
- Bio je „sexy“ – média mu přály (ted' méně)
- Bio je sledované – a negativa jsou ihned medializována
- Bio je mnohým nepohodlné (medializují negativní studie a názory „vědců“)
- Spotřebitelské testy zaměřené na laboratorní testy

Pohled potravinářů a obchodníků

- Očekávání „čistých“ potravin od spotřebitelů považují za legitimní.
- Náš zákazník náš pán!
- Nepotřebují být kvůli nálezům reziduí se svou značkou v médiích.
- ZAVEDLI SAMI PREVENTIVNÍ MĚŘENÍ
- BNN Orientační limit 0,01 mg/kg (privátní norma!!!)

Obchodníci se stávají policií „čistoty“ biopotravin

Co platí v ČR?

- O udělení certifikátu rozhodují soukromé (kontrolní) certifikační organizace.
- Kontrolují podle pravidel produkční postup.
- Nově ale musejí brát podle EU vzorky u 5% kontrol (i půda, listy, osiva postřikovače, sklady i produkty... = celý proces!)
- Vyhodnocení výsledů předpisy EU neupravují:
V ČR – komplexní návod a výklad metodický pokyn MZe ČR
- Dva dozorové orgány (ÚKZÚZ a SZPI)

V každém případě bude provedena laboratorní analýza odebraného vzorku. Pokud bude zjištěna hodnota do limitu 0,01 mg/kg, bude výsledek interpretován tak, že nedošlo k porušení pravidel ekologické produkce (s výjimkou případu nálezů více účinných látek v jednom vzorku), neboť se jedná o množství těžko průkazné, které může být způsobeno používáním pesticidů většinovým konvenčním zemědělstvím.

Pokud bude potvrzen nález převyšující hodnotu 0,01 mg/kg, je třeba rozlišit následující varianty:

Co se týká míry zavinění:

- 1) Jedná se o úmyslné použití látek a produktů nepovolených v ekologickém zemědělství nebo použití produktů s příměsí GMO;
- 2) Jedná se o opakovanou nebo neúmyslnou kontaminaci ekologických ploch a provozů ekologického podnikatele, která byla zaviněna z nedbalosti nebo na základě nedostatečných protiopatření (§ 10 zákona č. 242/2000 Sb.):

Tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnižší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřizování cest.

- 3) Jedná se o situaci, které ekologický podnikatel nemohl přes veškerou snahu zabránit a tato situace nenastává opakovaně.

Co bude dál ?

- Čeká se na to, zda se změní přístup ke kontrole v novém nařízení k EU (EU)
- Zůstane každoroční kontrola?
- Skupinová certifikace?
- Větší role státu?
- Decertifikační limit? (jen potraviny?)

Závěry

Ekologické zemědělství a garance biopotravin musí být nadále založeno na:

- pozitivním přístupu k přírodě
- důvěře a znalosti podniků,
- kontrole procesů a zlepšení
- rizikové analýzy.

Závěry

Díky techokratizaci myšlení lidí a vývoji metod budou i v **EZ laboratorní analýzy** stále důležitější součástí kontroly... (*bohužel ☹*)

Závěry

Neměl by být stanoven decertifikační limit pro biopotraviny.

Hrozí: velké náklady na laboratoře a drahé analýzy – nebezpečí snížení významu kontroly produkčního postupu.

Děkuji za pozornost